

МОРЕПЛАВАНЕТО Е ПОКАЗАТЕЛЪ
ЗА БЛАГОСЪСТОЯНИЕТО НА НАРОДА

ВЕСТНИКЪТЪ
Е БЕЗПЛАТЕНЪ

НАРОДИТЪ ИМАТЪ НУЖДА ОТЪ МОРЕ,
КАКТО ХОРАТА ОТЪ ВЪЗДУХА.

Година VI.

Варна, 15. февруарий 1940 год.

Брой 131.

*ФЛОТЪТЪ Е НАЙ-ВЪРНИЯТЪ СТРАЖЪ НА ОТЕЧЕСТВЕНИТЪ ВОДИ
И НАЙ-СИГУРНИЯТЪ ЗАЩИТНИКЪ НА РОДНИТЪ БРЪГОВЕ*

Английски рибарски корабъ приспособенъ за миночистачъ

ХРОНИКА

За бойните действия на нашия черноморски флотъ презъ време на Свѣтовната война (5)

Усилване отбраната на Варненския и Бургаски заливи.

Изпратенитъ отъ Цариградъ мини бѣха съвсемъ недостатъчни, за да задоволятъ нуждитъ на нашия флотъ, за което Щюбтъ на флота разпореди до Началникъ отряда, да започне събирането и разоржаването на всички откъснати и изхвърлени наши и неприятелски мини на нашитѣ орбове отъ торпедни съдѣ. Тѣхъ събрали и докарани въ Варна мини наново се приготвяха, презареждаха отъ минната частъ и хвърляха.

Тая работа, макаръ и свързана съ много опасности, торпедносцитѣ изпълняваха до пристигането на нашитѣ мини отъ Германия и можаха да събератъ и докаратъ въ Варна съ десетки такива.

На 3 ноемврий 1915 г. се изпратиха още 10 мини въ Бургасъ за усиляването заграждението на залива.

На 21 декемврий 1915 г. се привърши строящия се хангаръ за водохвърчилата. Очакваше се да пристигне въ Варна придадената къмъ щаба на флота германска водохвърчилна станция.

На 2 януарий 1916 г. Щабътъ на флота разпореди до арсенала на минната частъ да започнатъ приспособяването на транспортния параходъ „Борисъ“ въ миненъ заградителъ, за да бждатъ нахвърлени германскитѣ мини, които се очакваха да пристигнатъ скоро.

На 2 януарий 1916 г. пристигнаха отъ Германия минитѣ. Разтовариха се при старата гара и складаха въ памучната фабрика. Започна се приготвяването на минитѣ за хвърляне. Общъ командиръ на Минната рота бѣ лейтенантъ Минковъ Кирилъ.

На 10 януарий 1916 г. пристигна въ Варна Германска водохвърчилна станция съ 4 хвърчила и обслуга отъ офицери и моряци за тѣхъ.

На 12 Януарий 1916 год. станцията се нареди въ построения за целта хангаръ и хвърчилата се сглобиха и пробваха. Започна се ежедневната разузнавателна служба отъ станцията.

На 13 януарий 1916 г. се натовариха на минния заградителъ „Борисъ“ 124 мини и при съдействието и охраната на 2 хвърчила и торпедносцитѣ „Шумни“, „Строги“ и „Смѣли“ се нахвърлиха отъ командира на Минната рота лейтенантъ Минковъ Кирилъ въ 8 банки предъ Варненския заливъ.

На 18 януарий 1916 г. въ 10 ч. сл. пл. минния заградителъ „Борисъ“ натоваренъ съ 100 мини подъ охраната на торпедносцитѣ „Шумни“ и „Строги“ замина за гр. Бургасъ, кждето на 19 януарий с. г. постави 4 банки въ Бургаския заливъ.

На 26 февруарий 1916 г. пристигна въ Варна 15 с/м Д. 45 германска батарея отъ 2 орждия, които се установиха на позиция при мѣстността Траката на пригответенитѣ съдѣ по рано за тѣхъ гнѣзда. Щомъ тая батарея бѣ готова за действие, нашата 10 с/м. Д. 50 батарея на позиция при Траката се премѣсти на Галата.

На 2 мартъ с. г. пристигна 25 с/м. Д. 45 германска батарея отъ 2 орждия и се започна установяването и на позиция северно отъ мѣстността Траката.

По липса на циментъ и други материали установката и организирането на тая батарея доста закъснѣ и тя бѣ готова за действие едвамъ къмъ сръдката на 1917 г., безъ да сж привършени окончателно всички постройки.

Тия две германски батареи сж били взети трофей отъ руситѣ при превземане крепостята Ковно.

На 7 мартъ 1916 г. пристигнаха отъ Германия купенитѣ 15 мини „Уайтхедъ“ за торпедносцитѣ, съ които трѣбваше да бждатъ замѣнени старитѣ такива. Последнитѣ съ своя малкъ зарядъ бѣха доста остарѣли и станали малко годни за водене на днешната морска война.

Това бѣ констатирано още презъ Балканската война следъ атаката на турския кръстосвачъ „Хамидие“ отъ отряда торпедносци—8 ноемврий 1912 г. Торпедноссецъ „Дръзки“ следъ удачно истреляно и попаднало торпедо въ носа на сжщия кръстосвачъ не можа да го потопи, а само го повреди и извади отъ строя за известно време. Причината на това бѣ малкия зарядъ на нашитѣ торпеда „Уайтхедъ“.

На 15 мартъ 1916 г. по липса на специални трални лодки се формира трална партия отъ гребни лодки, катеритѣ „Калиакра“ и „Бургасъ“ и една моторна лодка подъ командата на командира Минната рота за проверяване на северния и южния проходи. Но отъ тая импровизирана трална партия не можеше да се очаква много, защото въ малко развълнувано море, тя не можеше да работи, а трѣбваше да се завръща въ Варна. Това накара Щаба на флота да поиска настоятелно отъ Щаба на Действующата армия придаването на германска трална партия къмъ флота до формирането и организирането на нашата такава съ поржчанитѣ въ Германия моторни трални катери, които се очакваха да пристигнатъ.

ПОЩА

Редакцията благодари за следнитѣ получени дарения.

1. Стоянъ Ст. Колъвъ — с. Бѣлсвецъ 50 лв.
2. Яхтъ Клубъ— Русе 50 „
3. Вл. Георгиевъ— Русе 50 „
4. Ал. Александровъ— Плъвень 50 „
5. Иванъ Вл. Йордановъ— София 50 „
6. Анастасъ Димитровъ— митропол. Невзополь 40 „
7. Стефанъ Пъневъ— Плъвень 40 „
8. Т. Тютюнджиевъ— Русе 30 „
9. Коста Тишиновъ— Русе 30 „
10. Илия В. Бѣлковъ— Мал. Търново 20 „
11. Моско Жебиловъ— Кесарево 20 „
12. Иванъ Зехариевъ— Свишовско 20 „
13. Ал. Димитровъ— Варна 20 „
14. Ваню Д. Балтовъ— Севлиево 20 „
15. Лешаровъ— икъ прист. „Острова“ 20 „
16. Борисъ Кожухаровъ— с. Драганко 20 „
17. Цанко Гитовъ— Габрово 20 „
18. Веселинъ Райнсъвъ— Вар. 20 „
19. Дионисиевъ— Гсрлф. 20 „
20. Ив. Шишковъ— Плъвень 20 „
21. Тодоръ Найденовъ— Плъвень 20 „
22. Любомиръ Длъпеконъ— София 15 „
23. Ивоно Димовъ— Казанлъкъ 15 „
24. Маринъ Бенсъвъ— Девинъ 10 „
25. Нойко Хр. Аврамовъ— 10 „
26. Варнен. Инв. д-во 10 „
27. Ст. Гърдевъ— Ямболъ 10 „
28. Анастасъ Димитровъ— Ахтополь 10 „
29. Георги Георгиевъ— секр. об.—сжпъ Търново 10 „
30. Директора на държав. уще—Г. Орѣховица 10 „
31. Йорданъ Димитровъ— Шуменъ 10 „
32. Ангелъ Ангеловъ— Никополь 10 „
33. К. Митовъ— 3 артл. голкъ 10 „
34. Б. Кожухаровъ— Варна 10 „

(Следва)

—По липса на мѣсто въ колоната „Поща“ редакцията нѣма възможностъ да напечата своевременно имената на всички дарители.

—Известява се на заинтересованитѣ, че всички излѣзли до сега броеве на „Морски Прегледъ“ сж изчерпани. Редакцията съжалява, че не може да удовлетвори молбитѣ имъ.

РАВНОСМЪТКА

Шестгодишниятъ изминатъ пжтъ очъртава поукиѣ, които съпжтствуватъ дѣлото на „Морски прегледъ“, за да е възможна една равностмѣтка.

Изникналъ като скроменъ починъ, „Морски прегледъ“ се появи въ нашата общественостъ съ пламенната вѣра въ крайната победа на морска България, на която всецѣло е посветена неговата беззаветна служба. Съ буйното вдъхновение, присжщо на българитѣ, стжпкитѣ на работешитѣ подъ идейния му знакъ проецаха съ борчески устремъ, а гѣхниятъ зовъ за повече морска просвѣта и обнова бѣ тржбенъ зовъ на будители и апостоли въ нашето морско възраждане.

Неспирно увеличаващиятъ се брой на вестника и живото отношение на хиляди българи къмъ застжпенитѣ и появяващи се за пръвъ пжтъ у насъ въпроси въ страницитѣ му, бѣ първото доказателство, че хвърленото семе е паднало на добра почва, че въ нашата действителностъ появата ни е била ча-

кана, за да бжде по достоинство приета и правилно оценена. Като внушително потвърждение на казаното сжстотицитѣ възторжени писма, които всѣкидневно се получаватъ въ уредничеството отъ люде, взели при сърдце нашето дѣло, то е станало сжществена точка въ дневния редъ на живота имъ като българи и морелюбци.

При това не може да се отрече челното мѣсто на военно-морскитѣ прояви въ злободневието на воюващитѣ днесъ. Неповторими дѣла съ историческа стойностъ ставатъ по свѣтовнитѣ води — потрѣбата на будното просвѣтено любопитство се подхранва отъ кжситѣ радиовести и сухитѣ вестникарски изложения, почти всѣкога лишени отъ вдълбоченото и вешо тълкуване на нарочно съставеното четиво.

Ето защо, покрай голѣмата задача да бжде проводникъ на широка морска просвѣта и изразителъ на българскитѣ тежнения къмъ спасителния възходъ по море. „Морски прег-

ледъ“ ще се стреми повече отъ другъ пжтъ да бжде и осведомителенъ постъ за четцитѣ си относно свѣтовнитѣ морски събития.

Но ако пжтътъ на „Морски прегледъ“ се очъртава въ идващитѣ дни съ повече задачи, неговата главна цель остава неизмѣнно определена: да бжде единствена по рода си дейна сила чрезъ словото у насъ, която прибавя сътрудническа струя въ родолюбскитѣ грижи на мѣродавнитѣ срѣди за всестранна народна отбрана.

Това е неговата скромна, но сждбоносна заслуга при наличността на истината, че отечественитѣ води и роднитѣ брѣгове се нуждаятъ отъ вѣрни стражи и мощни защитници...

Следъ така направената равностмѣтка, ще следваме неотклонно започнатото дѣло, като съ оправдана упоритостъ ще призоваваме общитѣ усилия на сънародникитѣ си къмъ неуморно изграждане на българската морска мощь!...

ПОДВОДНАТА ВОЙНА И ВЪНШНАТА ПОЛИТИКА

Като мото на тази глава може смѣло да се постави афоризмътъ на Трейчке: „За неясно формулирани цели, никоя войска не бива да се бие. Всѣка война по самото си естество е радикална и въ повечето случаи героизмътъ и самопожертвование на войскитъ не би могло нищо да направи при наличието на безволие и при липса на ясно опредѣлена целъ на политиката“.

На 19 августъ 1914. год. Германия се съгласява съ предложението на Америка за задължително спазване Лондонската декларация, именно, че военнитъ действия въ никой случай не могатъ да бждатъ насочени срещу цивилното население. Англия отказва съгласието си и още на следния день (20.VIII.1914. год.) издава заповѣдь до своитъ ескадри военнитъ действия да се разпростратъ и върху условната (релативната) контрабанда, т. е. и върху стокитъ предназначени за или собственост на лица, намиращи се въ зависимостъ отъ противниковитъ държави. Като се има предъ видъ, че обикновенитъ граждани сж зависими отъ своята държава, ясно е че съ това се дава нареждане до английскитъ кораби да действуватъ и противъ всички видове стоки, па макаръ били тѣ храни отъ първа необходимостъ, принадлежащи или предназначени за германското население. Нареждането е обхващало както хранитъ, насочени право за Германия, така и тѣзи, насочени чрезъ неутралнитъ страни. — Това фактически е означавало обявяването на Германия така наречената „главна блокада“. Последната протестира противъ тази мѣрка, обаче въ резултатъ не се получава нищо. Англия, напротивъ, постепенно разширява листата на „забраненитъ нѣща“ (контрабандната листа. На 2.IX. 1914. год. обявява миниранъ северния изходъ на английския каналъ, като самото минно заграждане е било поставено въ свободното Северно море. На 2. XI. 1914. год. тя обявява това море за военна зона. Съвсемъ необяснимо е какъ веднага следъ обявяването цѣлото Северно море за военна зона и затварянето северния и южния му изходъ съ минни полета това не отвори очитъ на германцитъ и не имъ показа, че тукъ се касае за единъ още отъ мирно време добре обмисленъ планъ за война. Поставяне подъ английски контролъ търговията, дори и на неутралнитъ, и забраняването имъ да пренасятъ по море известни материали, както и самата речъ въ парламента на 9. XI. 1914. год. на английския министъръ, че войната въ Англия значи *business usually*, а за Германия — *economic stringency*, показваше, че тукъ се касае за война — блокада за изгладняване и изтощаване цѣлото противни-

ково население. Отъ тая война, считана като най-малко рискована и най сигурно водеща къмъ успѣхъ, Англия по никой начинъ нѣмше да се откаже, до като не се добере до крайния резултатъ — победата. Ясно е още, че английскитъ планъ за водене война имаше като предпоставка една дълга, продължителна война. Всѣки който, е вѣрвалъ, че войната е можела да се свърши съ единъ бързъ походъ въ Франция, не е познавалъ военно морската история, или поне не я е разбиралъ. Както се изразява самия Тирпицъ „германцитъ не успѣха да разбератъ морето, или ако не германцитъ, то поне тѣхнитъ държавници“.

Благодарение противодействието на германския канцлеръ Бетманъ Холвегъ, вѣруто на чиято политика се състояло въ максимата „England nicht zu rizen“ (да не се дразни Англия), германцитъ не взематъ сериозни мѣрки противъ английската блокада, а дори се отказватъ отъ блокиране съ подводницитъ Англия и Франция. Като полумѣрка последва само обявяватъ на 4. II. 1915 година военнитъ зони около Англия и Германия, заедно съ канала, като за неутралното параходство се оставяха ивици широки 30 мили. Обаче обявяването тия забранени зони става съ дипломатическа нота, която има повече видъ на оправдателенъ документъ за почващата се подводна война, отколкото да е редактирана съ достоинство и съ увѣреностъ въ своето право да се използва подводното оржие противъ противниковата морска търговия.

Разбира се, веднага, още на 12. II. 1915. год., последватъ протеститъ на неутралнитъ, начело съ Америка, която забранява да ѝ се прѣчи на морската търговия и заявява, че за всѣки пострадалъ нейнъ корабъ ще държи отговорно германското правителство. Германцитъ отговарятъ въ една доста достойна форма на тѣзи протести. Въ тсва, обаче, се състои и пълната провалъ на обявената на 4. II. ограничена подводна война. Германцитъ отстъпватъ по отношение потапянето на американскитъ кораби. Къмъ щаденето на американскитъ кораби на 19. II. се прибавя щаденето и на италианскитъ. Виждайки слабостта и неустойчивостта на Германия, останалитъ неутрални, по слаби държавици прекланятъ глава предъ нарушенията на международното право отъ страна на англичанитъ и съ това се почва единъ истински английски контролъ върху превозитъ по море на неутралнитъ пристанища, като дори се респектира отъ неутралнитъ и „черната листа“, въ която англичанитъ сж вписвали имената на търгуващитъ съ Германия фирми.

Много скоро, обаче, още на 2. IV.

1915. год., поради понесенитъ загуби въ подводници, съ заповѣдь отъ германския кайзеръ се забранява на подводницитъ да изплаватъ на повърхността за провѣряване неутралитета на срещнатитъ кораби.

По поводъ дадената отъ Холандия протестна нота за потапянето на парахода „Ketuijk“ Германия изпраща на Холандия една извинителна нота и заповѣдва отъ 18. IV. щаденето навсички неутрални кораби. Тази заповѣдь бива на 29. IV. наново потвърдена. Заслужава да бжде споменато, че тѣзи заповѣди сж били дадени отъ военното министерство все подъ давлението на канцлера Бетманъ Холвегъ. Единъ подводенъ началникъ, знаейки какво тѣ означаватъ за действията на подводницитъ, никсга не би подписалъ подобни заповѣди, равностилни съ пълното замиране на подводната война. Целта, която се е гонила съ тѣзи ограничения, обаче, не се постига, защото вмѣсто да се избѣгнатъ недоразуменията съ истински неутралнитъ кораби, сега, сега, се лишаване подводницитъ отъ възможността да правятъ ефикасна провѣрка, тази вѣроятностъ се увеличава още повече. Като се има предвидъ, че до 1. май 1915. г. сж били издадени 146 заповѣди до подводнитъ командири само по отношение неутралнитъ кораби, може всѣки да си представи при каква объркана обстановка е трѣбвало да работятъ въ море тѣзи последнитъ.

Тъкмо въ това време, на 7.V.1915. г. „U 20“ потапя „Лузитания“ съ който загиватъ 1,200 човѣка, отъ които повече отъ 100 американски поданници.

По тоя поводъ на 15 май се получава въ Берлинъ една остра нота, съ която се иска обезщетение за пострадалитъ американски поданници и неповтарянето въ бжде подобни потапяния.

Поради това канцлерътъ пакъ успѣва да издействува нареждане (заповѣдь № 24, отъ 5.VI. 1915 г.) да не се потапятъ голѣмитъ пасажерски кораби, пакъ били тѣ английски. Съ това подводната война получава втори не-поправимъ ударъ, защото именно голѣмитъ кораби се използватъ за превозъ на войски и въ по-голѣмото си число се използватъ и като спомогателни крейсери. Въ знакъ на протестъ адмиралъ Тирпицъ и началникътъ на адмиралния щабъ подаватъ оставкитъ си, обаче тѣ не биватъ приети.

По този начинъ, съ своето колебливо държане, неудачното редактиране отговорнитъ си ноти и постояннитъ отстъпки, германцитъ не само навреждатъ сами на себе си, но и нанасятъ тежъкъ ударъ на бждещето на подводното оржие и неговото използване за да достигнатъ крайната целъ на войната — победата

МИНОЧИСТАЧНИ ПРИБОРИ ЗА ПОЧИСТВАНЕ НА АНТЕННАТА МИНА

Миночистачни прибори се наричат ония технически приспособления, които сж известни подъ общото име „тралъ“ и които сж нагодени за откриване, улавяне и унищожаване на мината.

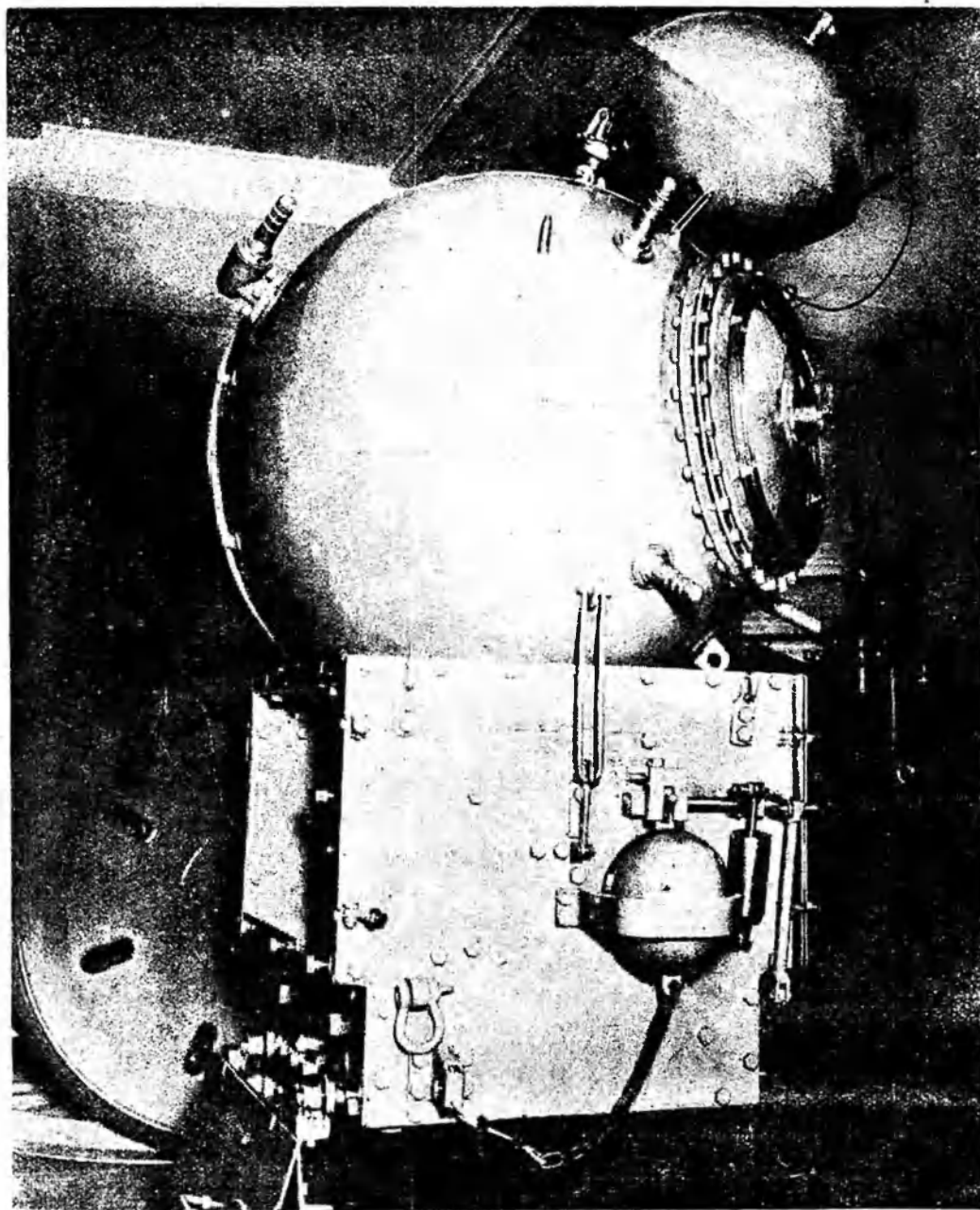
Оставяйки настрана описанието на повече или по малко известни и съществуващи до сега различни типове миночистачни прибори, ние ще се спремъ да опишемъ накратко единъ отъ по новитъ такива а именно: американският миночистаченъ приборъ нареченъ „Електрически защитникъ“ приспособенъ за почистване на минитъ съ антена. Мината съ антена е една обикновена мина, която се взривава следъ като се получи контактъ съ корпуса на кораба, посрѣдствомъ особени проводници, които плаватъ надъ мината, благодарение на единъ или нѣколко плавеца. Въ долния си край антената е съеди-

нена съ единъ елементъ, а въ горния си край проводниците сж разединени. Достатъчно е обаче да се допре до тѣхъ едно парче желѣзо колкото главичката на единъ гвоздей за да се затвори веригата и да се получи токъ. Дължината на антената е отъ 10 до 35 метра въ зависимостъ отъ дълбочината на която сж поставени минитъ.

Американският миночистаченъ приборъ съ електрически зджитникъ е изобретенъ въ 1919 г. отъ запасния мичманъ Nichols.

Тоя миночистаченъ приборъ може да действа едновременно по три начина: 1. Като обикновенъ миноръзачъ (въ случай, че антенитъ на минитъ сж откъснати или развалени); 2. Когато чистачното стоманено вжже се докосне до края на антената, въ който случай се получава контактъ и мината се взривава безъ да повреди прибора и 3)

Когато се пусне токъ по миночистачния приборъ, въ който пъкъ случай се образува около сжщия приборъ единъ видъ соленоидъ, който кара мината да се взриве отъ разстояние — преди да е докосната антената й отъ прибора. Американският миночистаченъ приборъ е снабденъ съ специаленъ хидростатически указателъ за дълбочината на която се движи работната частъ на миночистачния приборъ, чийто показания автоматически се предаватъ на кормовата частъ на миночистача. Регулирайки дължината на миночистачнитъ вжжета съобразно съ показанията на този приборъ, може съ голѣма точностъ да се чистятъ минитъ на зададена дълбочина. Отъ направенитъ опити се е установило, че тоя способъ на минопочистване е най-добрия отъ сжществующитъ до сега такива.

Съвременна ударна електрическа и антенна заградна мина, приета на въоръжение въ британския флотъ.

ВЪПРОСТОРИТЪ НА ОКЕАНА

Морският бой при Корнелъ

Въ 6 ч. 34 м. въ дрезгавината на догарящия ден, на 1 ноември 1914 год., се започна морският бой при Корнелъ между англичаните и германците, бой, който и самият адмиралъ Шпее наричалъ боя при Санта Мария, по името на разположението недалечъ отъ мѣстото на боя малък островъ. Разплата за грѣховете на английското адмиралтейство се започнала съ залпъ отъ „Шарнхорстъ“. Следъ размѣняне на първите залпове и двете линии почервенѣли, очертавайки се едната върху тъмно сивия сливащъ се съ настъпващата нощъ източень хоризонтъ, а другата съставена отъ черни силуети, подобно на китайски сѣнки, се отразявала ясно върху зачервения, подобенъ на запечена кръвъ западенъ хоризонтъ.

На „Гутъ Хопъ“

Въпреки бурята, вѣтъра и силното клатене, вече третия залпъ на „Шарнхорстъ“ бѣ попадналъ върху „Гутъ Хопъ“—въ носовата частъ, на палубата, между рубката и носовата артилерийска кула. Въ огънь и димъ изчезнаха хората, които бѣха на мостика. Носовото 23 с/м. оръдие бѣ успѣло да даде само два изстрела и замлъкна; половината отъ неговата разбита цевъ още стоеше заплашително насочена по посока на противника. Въ батерейната палуба започна силенъ пожаръ. Неговия отблъсъкъ даваше възможностъ на германските артилериисти да се премерватъ много добре. Задущливия димъ, гоненъ отъ силния вѣтъръ, проникваше по цѣлия корабъ. Мостика е отнесенъ, въ бойната рубка адмиралътъ и неговия щабъ се задушаватъ отъ дима. Управлението на кораба трѣбва да се пренесе въ дѣното на кораба, въ централния артилерийски постъ. Но най лошото е това, че за продължаване на боя е останало само едно 23 с/м. оръдие, останалите, разположени даже по борта на корабната палуба, се заливатъ отъ морето и не може да се стреля съ тяхъ. И двата противника отдавна вече бѣха намалили скоростта си до 12 мили, за да могатъ по-лесно да се справятъ съ бурята.

Участъта на боя бѣ решена. Съ математическа точностъ всѣки 15 секунди се изпращаха залпъ следъ залпъ отъ оръдиата на „Шарнхорстъ“. И почти всѣки 15 секунди, 6—21 и 3—15 см. снаряди попадаха върху „Гутъ Хопъ“. „Шарнхорстъ“ стреляше действително много добре! Въ бурята, при голѣмото клатене на кораба, моряците артилериисти стояха при оръдиата голи до

поясъ и стреляха спокойно като на учение. Не се чувствуваше най-малка задръжка при подаването на снарядите, нито при предаване на заповѣдите. Нито едно оръдие не бѣ заклинено. На кръстосвачите на графъ Шпее и въ време на боя стрелбата се водеше като по часовникъ.

Петъ минути следъ започването на боя, подъ дъжда отъ снаряди „Гутъ Хопъ“ започна да слабѣе. Неговите залпове бѣха разбъркани и управлението на огъня нарушено. Убитите и ранените лежаха до разрушените оръдия. Но останалите здрави оръдия, въпреки очевидната безнадеждностъ на положението, не падаха духомъ. Отъ време на време всрѣдъ трѣска на взриваващите се германски снаряди, се раздаваше по нѣкой единиченъ изстрелъ. Тѣзи последни английски снаряди сякашъ се мжчеха, въпреки стихията и огъня, да изтръгнатъ невъзможната вече победа.

„Монмаусъ“

На „Монмаусъ“ положението е още по лошо. Той изнемогва подъ тежките удари на „Гнайзенау“. Но въпреки това той все още продължава боя и ще го продължи, до като у него не остане нито едно здраво оръдие. Както и на „Гутъ Хопъ“, носовите му оръдия сж извадени отъ действие.

Неприятелскиятъ залпъ отначало откърти покрива на артилерийската кула и всички скрепления на въртящите ѝ се части. Единъ новъ залпъ увеличи прѣко наклона и корабътъ отъ голѣмото вълнение се наклони до толкова, че цѣлата откъртена артилерийска кула заедно съ обслугата си се изсипа въ морето. Изъ грамадната зееща дупка съ страшно свирене и шумъ, като изъ вулканъ се изхвърляха потоци отъ огънь. Горѣше единъ отъ погребите за снаряди. Взрива бѣ възможенъ всѣка минута. Морето почервенѣ наоколо, подобно на разлѣта кръвъ. Кога най-после ще се спусне нощта? Едва тогава на фона на изрѣдко подаващата се задъ облаците луна, англичаните щѣха да видятъ германските кораби, за да могатъ да се премѣрватъ. До тогава трѣбваше да стрелятъ премѣрвайки се при проблѣска на германските оръдия. Колко малко можеше да се очаква отъ такава стрелба. Ако луната не се покаже, англичаните ще могатъ поне да се скриятъ въ тъмнината.

Звѣдъ бронираните кръстосвачи се сражаваха леките кръстосвачи „Глазго“ срещу „Лайпцигъ“. Тѣ бѣха почти съ равни сили. Но тукъ про-

блѣсците на четирите неприятелски оръдия почти не се виждаха, скривани отъ голѣмите вълни на океана. Какъ можеше тогава при такива условия да се води престрелка, а още повече и при клатенето, което изхвърля носа на кръстосвачите на сграни!

„Отранто“ се отдалечи отъ мѣстото на огъня, нежелаещъ да стои безпомощна целъ на приближаващия се съ пленъ ходъ „Дрезденъ“.

Смъртта на стария „джентлементъ“

Следъ 20 минути разстрелването на английската ескадра се водѣше отъ 6,000 м. Всички германски снаряди безъ погрѣшка попадаха въ целта. Накрая стана толкова тъмно, че противниците не се виждаха вече единъ другъ. Само германските кръстосвачи, отъ време на време се показваха на края на появилата се задъ облаците луна. Единъ далеченъ отблъсъкъ отъ пожаръ на английските кораби показваше мѣстото на последните.

— Торпедна атака! Това е последното сръдство, си мислѣше „стариятъ джентлементъ“ на своя разбитъ „Гутъ Хопъ“; така мислѣше и графъ Шпее. И неговите кръстосвачи се отдалечаватъ отъ англичаните. Защо да се рискова излишно, когато и безъ това всичко е свършено?

Наоколо е тъмно. Никде не се вижда нито „Глазго“ нито „Отранто“. Затова пъкъ „Дрезденъ“ е вече тукъ.

Ето на мѣстото, кдето се вижда да гине „Гутъ Хопъ“, подобно на засилилия се залѣзъ, между втората и третата димови тръби, се повдигна високъ пламъкъ. Отдалечаващия се „Шарнхорстъ“ стрелящъ отъ време на време съ кърмовите си оръдия, откри отново бързъ огънь.

Ето и края. Края на адмиралъ Крадокъ—„Гутъ Хопъ“ и седемстотинте моряци негова обслуга. Изъ сръдата на кораба, подобно на смерчъ се повдигна грамаденъ огненъ стълбъ, като че съ радиусъ 25 до 30 метра, но не по високъ отъ стожера. Не се виждаше никакъвъ димъ, не се чу и никакъвъ взривъ. Но кръстосвача бързо бързо като че ли се топѣше въ огъня. Следъ това изведнѣжъ се разпилъ на парчета. Ето това видѣха отъ германските кръстосвачи. Това видѣха и отъ „Глазго“.

Следъ това нощта стана по-тъмна. Завалѣ дъждъ.

Въ торпедна атака

Въ 7 часа и 30 минути стрелбата

се прекрати. „Монмаус“ е още на вода. Удаде имъ се да потушатъ пожаритѣ. Но не можахъ да повдигнатъ никаква пара въ котлитѣ. Димовитѣ тръби сж направени като решето, а една съвсемъ я нѣма на мѣстото ѝ. Огняритѣ сж измжчени. Вентилаторитѣ не могатъ да очистятъ въздуха въ кацгарната и цѣлото котелно отделение все повече се изпълва съ пушекъ и прахъ отъ вжглицата. Кръстосвачтъ се движи пълзешкомъ.

Неприятелтъ ни преследва, предаватъ отъ „Глазго“. „Монмаусъ“ не отговаря. Той не може повече да отговори. Неможещъ да му помогне „Глазго“, а следъ него и „Огранто“, напуснаха мѣстото на боя. За тѣхъ това бѣше единствения начинъ за да се спасятъ. Тѣ бѣха получили само нѣколко незначителни повреди презъ време на боя.

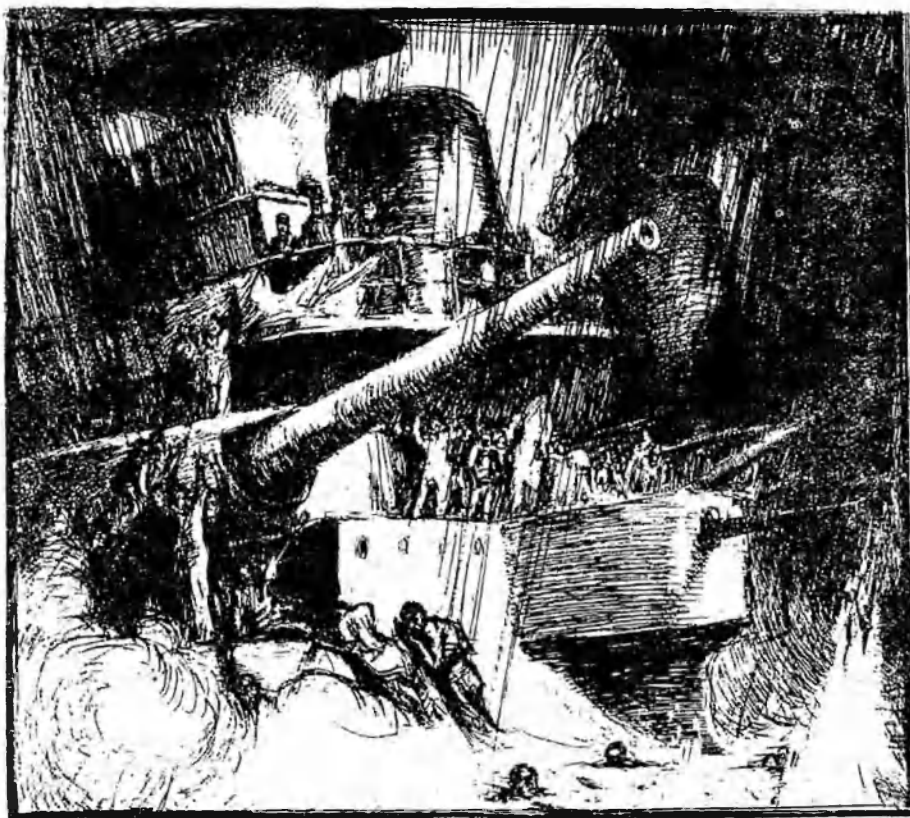
Адмиралъ Шпее загуби отъ видимостъ противниковитѣ кораби. За да отбѣгне торпедната атака, той измѣни курса съ „Шарнхорсъ“ и „Гнайзенау“ отначало на западъ, а следъ това на югъ. Въ случай на нужда, на разсѣмване, неговитѣ кораби ще бждатъ отново готови да приематъ боя, ако това се наложи. Но не трѣбваше да се чака до сутринта. На „Шарнхорсъ“ заработи радиопредавателятъ и повтори три пѣти предаваната заповѣдь:

— До всички леки кръстосвачи! Торпедна атака!

„Лайпцигъ“ е съвсемъ близко. Той бързо се развърна, даде пълень ходъ и се насочи къмъ слабата, почти загубваща се червенина на горящия английски корабъ. Ето около двата му борта плаватъ на повърхността нѣкакви предмети. Нищо не може да се разбере. Навѣрно това е мѣстото кждето загина „Гутъ Хопъ“. Да се спре! Да даде помощъ може да спаси нѣкого! Не, той има точно опредѣлена заповѣдь. Преди всичко торпедната атака. Следъ това помощъ на своитѣ или чуждитѣ, все едно. Но нима може при такова море, презъ нощта да се спуснатъ лодкитѣ? „Лайпцигъ“ продължаваше да търси противника. Въ това време остатъцитѣ отъ геройската обслуга на „Гутъ Хопъ“ подѣржаща се надъ развалинания океанъ, видѣха въ мрака този отдалечаващъ се корабъ, който единственъ можеше да ги спаси. „Лайпцигъ“ отмина и се загуби въ тъмната нощъ. Загина цѣлата обслуга до последния човѣкъ на „Гутъ Хопъ“, заедно съ „стария джентлементъ“, за да внесе нова написана съ златни букви страница въ историята на английския флотъ.

Страшна нощъ

Въ началото на боя „Нюрнбергъ“ се намираще на 25 мили задъ

Третиятъ залп бѣ попадналъ върху „Гутъ Хопъ“, въ носовата частъ

своята ескадра. Узналъ за появяването на неприятеля, той даде пълень ходъ и се насочи на помощъ на своята ескадра, но, лошото море, разбититѣ му отъ дългото плаване машини, и обраслото съ миди и водорасли дѣно на корпуса му прѣчеха да развие оная скоростъ, която той искаше. Въ дрезгавината на угасващия день той видѣ предъ себе си сражаващитѣ се кораби. Следъ това високия огненъ стълбъ надъ гробницата на „Гутъ Хопъ“. Въ 7 часа и 30 минути, получилъ заповѣдта за торпедна атака, той измѣни курса си и се насочи къмъ загасващитѣ свѣтлина на горящитѣ кораби.

Премина половинъ часъ. Времето минаваше бавно. Не се виждало нищо. По всичко изглеждаше че повече бой не ще има. Противникътъ изчезна нѣкъде, може би преследванъ отъ останалитѣ германски кръстосвачи.

Въ 8 часа и 5 минути въ тъмнината отъ къмъ северо-изтокъ се забеляза димъ. „Нюрнбергъ“ измѣни курса си къмъ него. Задъ първия димъ се зададе втори. Показалия се изъ облацитѣ луненъ лжчъ освѣти единъ тритръбенъ кръстосвачъ. „Дрезденъ“ или „Лайпцигъ“? На подадения опознавателенъ сигналъ не се получи никакъвъ отговоръ. Луната се скри, а завалѣлия дъждъ и силенъ вѣтъръ намалиха още повече видимостта. Повече никой не се виждаше. „Нюрнбергъ“ приближи къмъ мѣстото, кждето въ тъмнината изчез-

на тайнствения корабъ. отново въ бледата лунна свѣтлина, презъ мрежата на дъжда се появи силуета на тритръбенъ корабъ. Непознатиятъ сжщо откри „Нюрнбергъ“ и измѣни курса право къмъ него. Но колко бавно се движеше той! Изведнажъ на кърмата се чу силенъ взривъ и кораба се наклони на едната си страна. Неговата черна сѣнка се простирала върху водата, а грамадитѣ вълни като че го закриваха отъ време на време цѣлиятъ.

Корабътъ бѣше силно повреденъ въ боя. Но кой е той? Свой или неприятелски? За „Лайпцигъ“ или „Дрезденъ“, силуетътъ бѣ голѣмъ. На подадения отново опознавателенъ сигналъ, не се получи никакъвъ отговоръ. Ако това бѣше англичанинъ той отдавна би открилъ огънь. Непознатиятъ корабъ измѣни курса си и се отправилъ да тарани „Нюрнбергъ“.

Да го атакува съ торпедо? Ами ако е свой? А ако той изстреля пръвъ своето торпедо? Командира на „Нюрнбергъ“ не можа да издържи и заповѣда да се освѣти съ прожектора. Прожекторния лжчъ свѣтна, заколеба се по посока на тайнствения корабъ за една две секунди и се установи... на „Монмаусъ“.

„Монмаусъ“ е съ разбита палуба. Безъ стожери. Съ зеещи черни пробойни на носа. Между развалинитѣ на палубата се виждаха фигуритѣ на хората. Тѣ тичаха на нѣкъде. Сѣкашъ искаха да се скриятъ отъ

бълата мрътвешка свѣтлина, спрѣла се върху тѣхъ. Не, тѣ не се страхуватъ, а пълнятъ орждието. Ето чу се изстрелъ, съвсемъ слабъ, почти не чуващъ се всрѣдъ развълнувалата се океанска стихия—вѣтъра, вълнитѣ, дъжда.

Снарядитѣ на „Монмаусъ“ се взриваватъ до самия му бортъ, толкова много се е наклонилъ, че орждията на едната му страна гледатъ къмъ водата, а на другата сочатъ къмъ небето. Градъ отъ снаряди, изстреляни отъ „Нюрнбергъ“, се изсипва върху „Монмаусъ“. Въ това положение, когато неговата броня бѣ скрита вече подъ водата, даже всѣки 8 см. снарядъ носѣше сериозни повреди. Разстоянието не бѣше повече отъ 600 м. Но „Монмаусъ“ бѣ още живъ. И той искаше да докаже това. Ето на него се запали прожекторъ. Неговиятъ слабъ угасващъ червеникавъ лжчъ проблесна къмъ кърмата на кораба кждето неспуснатиятъ при залѣза на слънцето флагъ, по причина на боя, се развѣваше все така гордо, както и следъ славна победа се е развѣвалъ британския воененъ флагъ.

— Моятъ флагъ никога нѣма да бжде спуснатъ. Той заедно съ мене ще потъне въ морето.

Ето какво искаше да каже съ това „Монмаусъ“ на „Нюрнбергъ“.

И „Нюрнбергъ“ резбралъ това. Боя е завършенъ. На него му оставаше само да се преклони предъ доблестния свой противникъ.

— Отбой! Да се прекрати огъня! Загасетъ прожекторътъ! се раздаде заповѣдъ отъ мостика на „Нюрнбергъ“.

Въ бурната нощъ надъ неспокойнитѣ води на Тихия океанъ сега се

Прожекторния лжчъ освѣти развѣващия се флагъ на „Монмаусъ“

виждаше въ лжчитѣ на прожектора само единъ трептящъ отъ бурята кърмови флагъ, на умирающия английски кръстосвачъ. Но изведнѣжъ свѣтлината угасна. Нѣмаше вече нито флага, нито „Монмаусъ“ нито единъ човѣкъ отъ неговата доблестна обслуга.

Немаше повече, нито „стария джентлементъ“, нито неговата ескадра. Случи се това, което трѣбва да се случи поради нерешителната политика на адмиралтейството, въ което „стария джентлементъ“ не се съмняваше нито за минута. Но, не се сбждна единствената негова мечта — да отслаби до тол-

кова германската ескадра, че да стане по-лесно жертва на втората английска такава. Германскитѣ кораби не бѣха понесли никакви повреди. Въ „Гнайзенау“ попаднаха 4 снаряда а въ „Шарнхорстъ“ 2, и само двама моряка бѣха леко ранени на „Гнайзенау“.

Но все пакъ загиването на адмиралъ Крадокъ, неговитѣ кораби и команди не се оказа съвсемъ безцелно. Само единъ месецъ следъ това, първия морски лордъ на адмиралтейството лордъ Фишеръ отплати за загиването на „стария джентлементъ“. Победителътъ Графъ Шпее и неговата ескадра доживѣха своитѣ последни дни.

(Следва) Мичманъ отъ флота:

В Ъ Л Н А

Идема се, издига се нагоре,
Расте надъ морския безкрай,
Съ подута грѣдь, съсъ устремъ къмъ простора
Безъ спиртъ все лудо бѣга и играе.

Но изведнажъ
Съ отчаенъ викъ
Се сепва
И като дъждъ
На малки капки се разбива
И себе си сама унищожава.

Кипи и съсна сиѣва пѣна,
Високо се издига,
И сребърна мъгла просвѣтва разпилѣна—

А яенаситниятъ и жаденъ пѣсъкъ
Просмуква и последнитѣ останки
Отъ пѣната — искрища въ свѣтлина—
И стихва въ жигъ
Кипящата и бликаща вълна.

Една следъ друга
Съ огънь, въ устрема крилатъ.
Вълнитѣ втурнати летятъ.

Защо се раждатъ тѣ, кжде отиватъ,
Дали въ своя пжтъ не гоятъ
Непостижима свобода,
Че винаги съзадавенъ стонъ загиватъ
Едва следъ друга — безъ следа?

Мария Матеева

ДЕЙСТВИЯТА НА СПОМАГАТЕЛНИЯ КРЪСТОСВАЧЪ „МЕТЕОРЪ“

Презъ нощта на 29 срещу 30 май 1915 година, частъ отъ нѣмския военъ флогъ вдигналъ котва и се отправилъ въ открито море за изпълнение на възложената му задача.

Неочаквано отъ устието на р. Везеръ се появила тъмната сѣнка на съмнителенъ корабъ, който незабелязано следвалъ задъ дългата върволична редица бойни единици.

Когато утрото настъпило, третата миночистачна флотилия, предшествуваша бойните кораби за да имъ отвори пътъ презъ минните заграждения въ Северното море, измѣнила посоката на движение къмъ западъ, следвана отъ линейните кръстосвачи. Само малкиятъ съмнителенъ корабъ, промѣквайки се между миночистачната флотилия и линейните кръстосвачи, продължилъ движението си на северъ.

Къмъ седемъ часа корабътъ се изравнилъ съ групата леки кръстосвачи, които съставлявали предната охрана на главното бойно ядро.

— „Що за таинствено плаващо безъ знаме корито е това?“, се запитали отъ командния мостъ на кръстосвача „Мюнхенъ“, на който се издигналъ международенъ сигналъ за спиране на кораба. Къмъ последния бързо се приближилъ и застаналъ на стена единъ изтрѣбителъ, за да провери книгата и народността на съмнителния корабъ.

Изненадата била твърде голѣма, когато се установило, че това „съмнително корито“ се оказалъ нѣмскиятъ спомагателенъ кръстосвачъ „Метеоръ“, чийто излизане въ море било запазено въ пълна тайна.

Никой отъ обслугата на германските кораби нѣмалъ представата нажда се насочва „Метеоръ“, обаче всѣки отъ тѣхъ сигурно знаелъ, че кръстосвачътъ не ще патува за обствено удоволствие къмъ норвежките брѣгове.

Пожелавайки добъръ пътъ, кръстосвачитѣ бързо се отдалечили и скоро изгубили отъ видимостъ. Следъ кратка среща и размѣна на поздрави съ въздушния корабъ „L7“, спомагателниятъ кръстосвачъ „Метеоръ“ останалъ самъ въ необятната водна ширь.

„Метеоръ“! Това име напомняло за действията въ миналото, когато другъ корабъ „Метеоръ“ — канонерката, командвана отъ бащата на сегашния командиръ на спом. кръстосвачъ, капитанъ-лейтенантъ Кноръ, влѣзла презъ есенята на 1870 год. въ сражение съ французкия военъ корабъ „Буве“ и изтрѣгнала нѣмската морска победа предъ Хаванна.

Новиятъ „Метеоръ“ носящъ опасния товаръ отъ заградни мини, въ прѣки сведенията за кръстосването на английския флотъ въ Северното

море, благополучно преминалъ Скагеракъ и се насочилъ къмъ норвежките брѣгове.

Съ полученото радиосообщение отъ предварително изпратения напредъ подводникъ за разузнаване се установило, че не е забелязано нищо особено.

Излизайки мористо отъ обикновения пътъ на корабното движение „Метеоръ“ се насочилъ къмъ северното руско пристанище Архангелскъ, за да обсе достъпнитѣ къмъ него съ заградни мини и възпрепятства на корабоплаването.

Руситѣ съ нетърпение очаквали размразяването на това пристанище, за да пренесатъ отъ Англия оръжие и бойни припаси.

Появилата се северна буря причинила значителни безпокойства на обслугата отъ „Метеоръ“. Отъ силното вълнение и постоянното клатене на кораба, намиращитѣ се върху горната палуба мини скъсвали крепелитѣ и излизали отъ своитѣ мѣста, като се търкаляли една къмъ друга! Крайно необходимо било на време да се спратъ и отново да се закрепятъ върху своитѣ стойки. Както презъ деня, така и презъ нощта обслугата била будна и на своя постъ, въ непрекъснато очакване своевременно да откриятъ откъснатитѣ мини и въ кратко време да ги поставятъ обратно на своитѣ мѣста, работа, изискваща пѣргавина, хладнокрѣвие и умѣние.

При достигането на 5 юни Нордкапъ, северната точка на Норвегия, бурята удвоила своята сила. Гѣсти снѣжни виелици се понесли надъ разпѣнената вода и намалили значително видимостта.

На следния день „Метеоръ“ достигналъ носъ Святой, а следъ него и водния районъ, въ който трѣбвало да постави минното заграждане. При това бурно море и значителното клатушкане на кораба поставянето на минитѣ било твърде трудно. Затова, обръщайки се съ носа срещу вълнението и ледения вѣтъръ, кръстосвачътъ съ малка скоростъ се държалъ почти на мѣсто очаквайки стихването на бурята и намаление на вълнението.

Обслугата се намирала неотлъчно по бойнитѣ си мѣста и била въ готовностъ за борба срещу възможното появяване на английския линейенъ корабъ „Юпитеръ“ или рускиятъ кръстосвачъ „Ясколнъ“, които, споредъ полученитѣ сведения, къмъ срѣдата на май се намирали въ тия води.

Презъ нощта бурята постепенно започнала да намалява, като на утрото настъпило пълно затишие и безвѣтрие.

Гѣста, бѣла мъгла се спустнала

надъ укротяващата се грѣдь на Ледовития океанъ. По-благоприятно време за незабелязаното поставяне на мини не могло да се очаква. Съ голѣма скоростъ „Метеоръ“ се насочилъ къмъ широкия входъ на Бѣлото море и къмъ осемъ часа вечерта започналъ поставянето на минното заграждане. Една следъ друга минитѣ се изнизвали къмъ нарочното приспособление и съ плясъкъ падали въ водата. Притежавайки 150 кгр. взривно вещество, най-новия видъ германски мини представлявали действително мощно сръдство за борба съ сигурно разрушително действие при ударъ въ стениѣ на неприятелския корабъ.

Съ голѣма предпазливостъ минопоставянето било завършено благополучно. Обикновено нощитѣ въ тия северни страни, поради голѣмата си свѣтлостъ, почти не сжществували, но сега гѣстата покривка на мъглата обвивала всичко и благоприятствувала напълно за изпълнение на задачата.

Най-подиръ и последната мина била хвърлена въ водата. Изминавайки разстоянието отъ осемдесетъ мили, „Метеоръ“ поставилъ разпрѣснати въ тоя воденъ районъ десетъ отдѣлни минни заграждения.

Кратко време следъ завършването на северното минно заграждане, посрѣдъ проясняващата се мъгла неочаквано се появилъ малъкъ корабъ, който се насочилъ право върху заграждането. Скоро се чулъ силенъ взривъ и отъ кръстосвача ясно се забелязвало бързото потъване на засѣгнатия корабъ.

Зрелището за обслугата на „Метеоръ“ било мжчително, защото моряцитѣ не могли спокойно да наблюдаватъ изчезването на кораба на чието обслуга не могли да се притекатъ на помощъ, защото съ приближаването си нѣмскиятъ кръстосвачъ самъ би рискувалъ да наскочи върху собственото си минно заграждане.

Скоро посрѣдъ разкъсващата се мъгла се открили на хоризонта други два английски търговски кораби съ вмѣстимостъ около 5,000 бр. р. тона, които сжщо така се насочвали къмъ миннитѣ заграждения. Сѣдбата на тия неприятелски кораби била сжщо така известна. За тоя случай командирътъ на „Метеоръ“ въ своитѣ донесения, между друго е отбелязалъ следното:

Бѣше ми много мжчно, когато забелязахъ, какъ тия кораби спокойно отиваха къмъ опасното минно поле и едва успѣхъ да преодолѣя настойчивото желание и дълга на моряка, да ги предупредя, че тѣ се насочватъ къмъ сигурна гибелъ“.

(Следва) Куюджуклиевъ

МОРСКА ЛИТЕРАТУРА

МОРЯШКО СЪРДЦЕ

(Истинска случка)

Всичко стана така набързо, че самъ Борилъ не можеше да си даде точна смѣтка за извършеното. Нѣколкочасово дебнене, използване отдалечаването на постовия митнически стражаръ, и най подиръ — на кораба.

Сгушенъ въ спасителната лодка, подъ покривното платнище, той бѣше като въ малка, тъмна стаичка — разбира се, неприличаща на снази, въ която сега напраздно майка му го чакаше съ бликналитѣ сълзи на най-чистата обичъ въ свѣта.

Тази самотна жена, гробътъ на премилния баща, родната земя — съ толкова скъпи нѣща се раздѣляше безразсѣдния бѣглецъ. — За всѣкога ли? ..

Борилъ е далечъ отъ тази мисль. Той ще стане отличенъ морякъ, ще спечели много пари, и като се върне въ отечеството си, съ свой вѣтроходъ — ще продължи морското труженичество, на което ще остане вѣренъ до гробъ...

„Пандора“ вдигна котва и напустна пристанището. На пѣтъ за Марсилия, корабътъ затапуца надъ изляко вълнуващото си море. Свѣтлината на юнското слънце внасяше празничностъ въ плаването на този товаренъ и нечистъ корабъ — като безбройнитѣ кораби, следени толкова пѣти отъ възторжения седмокласникъ, застаналъ нѣкъде по прибрѣжието, съ чувството, че ученическата дреха го задушаваша и предивременно го кара да вехне, ведно съ най-хубавата му мечта — да стане морякъ.

— Да се прегледатъ и почистятъ спасителнитѣ лодки! — прогърмѣ нареждането на първия номощникъ.

Корабникътъ пое ръководството на възложената работа.

— Човѣкъ въ третата лодка по лѣвата стена! — съ очудване почти изрева единъ отъ моряцитѣ.

Безъ това, Борилъ избираше начинъ, за да се представи на корабначалника, проникнатъ отъ наивната увѣрностъ, че все таки ще бжде оставенъ на служба, макаръ и като последенъ въ корабната обслуга.

Но — случи се далечъ не очакваното.

Напомнящи страшни клещи, две груби ръце се вкопчиха около врата му и го извлѣкоха отъ лодката.

Настрѣхналъ, съ тракащи зѣби — въпрѣки топлото време — той бѣше доведенъ при корабначалника.

— А ха! Български гаврошъ — изхвърлете го!..

Надменниятъ френецъ не смѣтна за нужно да се занимава повече съ тази непотрѣбна жива стока и спокойно продължи да смърка димъ отъ лулата си.

Борилъ се мъчеше да заплаче, избираше изъ оскѣдния запасъ отъ френски думи, заучени въ училище, за да стѣмки подходенъ изразъ — да обясни желанието си, да измоли състрадание, да увѣри тѣзи сурови безсърдечни люде, че е тѣхенъ малъкъ братъ, готовъ да робува, да страда, но да бжде на море, да стане морякъ. Нѣщо го задушаваше. Не бѣше въ състояние да издаде нито звукъ. Ронѣше сълзи. Сякашъ изтичаше кръвта на детински нѣжното му сѣрдце, обидено и ранено отъ братята моряци.

Така, снабденъ съ спасителна риза, като на сънъ той полетѣ презъ корабната стена.

Земята, до която изплува, бѣше островътъ свѣта Анастасия...

Рибари го отведоха въ Бургасъ. Любопитни се стѣпниха, когато го водиха на разпитъ. Вестниците описаха неговото приключение. Врѣстници и другари отъ ученическата скамейка го взеха на подбивъ. Всѣки го смѣташе за налудничавъ хлапакъ, безъ капка умъ въ главата. Единствена майка му го посрещна съ любовта, на която е способна само майката.

Дали само тя го разбра!.. Тя го оправда, безъ дори да се помъчи да го разбере. Като че така е трѣбвало да стане. И съ грѣйнало отъ радостъ очи, тя цѣлуна по челото свидната си рожба...

Борилъ продължи гимназията, съ надежда да следва морска академия въ чужбина. Но срѣдства? — Малката пенсия на загиналия неговъ баща, билъ приживѣ основенъ учителъ, едва достигаше за издрѣжката на дома имъ.

Все пакъ, той бѣ ошастливенъ отъ синята моряшка дреха. Той постъпи на служба въ родния флотъ — да отбие военната тежба.

Борилото моряшко сѣрдце затуптѣ възторжено, усѣтило досегъ съ родствена стихия. И началницитѣ скоро откриха въ младия морякъ единъ преданъ служителъ, работещъ съ любовъ, готовъ на всички жертви при изпълнение дълга предъ морска България.

По-късно, когато трѣбваше да бжде пратенъ въ нѣкое отъ поддѣленията на флота — попадна въ поста на Маслиновъ носъ: да бди надъ роднитѣ брѣгове, да оглежда съ погледъ на орелъ безпредѣлнитѣ води на Черно-море, като изпълнява повелитѣ на суровата граничарска служба...

Снѣжна виелица раздухваше не-прогледни мъгли. Тѣ пълзѣха надъ морето, и подобно черна завеса, забулваха лика на раждащия се февруарски день.

Корабна свирка тревожно известяваше тежкото положение на морски люде, заблудени недалечъ отъ брѣга.

— Давай чести, двойни изстрели — всички въ движение изъ постовата пѣтека, заповѣда Борилъ въ качеството на старшина.

Той си представи опасността, която грозѣше залутания въ мъглата корабъ. Постави си за целъ да го отклони отъ каменливитѣ брѣгове на Маслиновъ носъ — нѣщо, което не можеше да направи маяковата свѣтлина. Пъкъ нѣмаше нито сирена, нито камбана.

Напразни бѣха усилията. Желѣзното туловище на трихилдотоненъ корабъ врѣхлетѣ на подводнитѣ канари, съ остро скърцане се хлъзна по тѣхъ и съ страшенъ трѣсъкъ се впи въ високия брѣгъ. Явно, корабътъ получи смъртоносна ране.

Водата нахлу въ машинното отдѣление.

Ксрабоначалникътъ затърси удобна точка по брѣга, за да приближи потъващия корабъ и да даде възможностъ на обслугата да се спаси.

На непрекъснатитѣ изсвирвания отъ кораба, който молѣше помощъ, моряцитѣ отъ поста отговаряха съ честа стрелба, като се мъчеха да го приплѣкатъ въ дълбокитѣ води на близкия заливъ.

Съ бавенъ заденъ ходъ корабътъ се запѣти къмъ соченото мѣсто, очакванъ отъ петимата млади моряци, начело съ Борилъ.

— Внимавай, предстои спасителна работа — готви се да поемешъ вжже и да подпомагашъ хората отъ кораба!.. Не изректѣлъ още своята заповѣдъ, гласътъ на Борилъ пресѣкна. Презъ леко прорѣдѣлия мъгливъ пластъ, той прочете „Пандора“. Да вѣрва ли на очитѣ си? Не е ли жертва на измама, поради необик-

човешката изживялица, която бѣ раздрусала издѣно цѣлото му същество?

„Пандора“... корабътъ, въ който направи нещастната стѣпка, устремънъ къмъ блѣна на сърдцето си; ледната планина, която легна на това младежки върващо сърдце, за да смрази въ него горещата всеотдайна преданность и любовь къмъ морето и неговитѣ чада!

Бѣгаща отъ смъртта, обслуга на „Пандора“ бѣше истинско олицетворение на смъртния ужасъ.

Петнадесетъ метровото вѣже, което служеше за мостъ между кораба и брѣга, бѣше въ пълния смисълъ на думата пѣтека къмъ живо-

та, а моряцитѣ отъ поста, които го поеха и превързаха здраво за каменната грамада на високия недостѣпенъ за плувци брѣгъ—отѣха нѣщо повече отъ спасители.

Последенъ се прехвърли корабоначалникътъ. Той бѣше почти неузнаваемъ. Това не попрѣчи на Борилъ да открие въ лицето му човѣкътъ, който преди три години бѣше първи помощникъ капитанъ на „Пандора“. Пое го съ синитѣ си рѣще. Загърна го съ своя войнишки шинелъ. Корабоначалникътъ трепна, като пробуденъ отъ тежъкъ сънъ. Съ бащинска топлота прегърна младия доблестенъ старшина на българския морски постъ. Очитѣ му се

просълзиха—и плачешкомъ заговори на пресѣкулки.

—Вие направихте всичко за насъ. Богъ е свидетелъ на вашата доблестъ... А корабътъ...Той потъва...потъва. Господи!...

*

Борилъ днесъ плава съ български корабъ.

А маякътъ на Маслиновъ носъ все прорѣзва мрака на нощитѣ съ сѣвѣлината на своето огнено око...

Ще минатъ все нѣкога френскитѣ моряци, ще си спомнятъ за едно свѣтло име, украсено съ любовта и смѣлостта на едно чисто моряшко сърдце...

Крумъ Кънчевъ

СВЕДЕНИЕ ЗА ПОТОПЕНИТѢ КОРАБИ

— На 17 януарий британскитѣ кръстосвачи, които носятъ контролната служба въ Тихия океанъ, сж заловили руския товаренъ корабъ „Селенга“. Корабътъ е билъ забелязанъ на около 500 мили отъ Хонконгъ отъ патрулиращитѣ британски кораби, които му передали съ сигналъ да спре. Корабътъ увеличилъ скоростта си и взелъ курсъ къмъ Формоза, разчитайки да се скрие въ японскитѣ териториални води.

На „Селенга“ не се удало да избѣга. Корабътъ билъ настигнатъ отъ изтрѣбителитѣ и отведенъ въ Хонконгъ. Оказало се че въ хамбаритѣ на кораба е натоваренъ 2,000 тона волфрамъ. Товарътъ е билъ предназначенъ за Германия и е трѣбвало да бѣде разтоваренъ въ Владивостокъ, откъдето по сибирската жельзница да бѣде отправенъ за Германия.

— Капитанътъ на риболовния норвежки корабъ „Албионъ“ разказва, че около широтата на Скава е заловилъ въ мрежата си единъ германски подводникъ. Когато моряцитѣ започнали да обиратъ мрежитѣ, тѣ почувствували, че въ тѣхъ е заловено нѣкакво тежко тѣло, което било невъзможно да се повдигне. Напротивъ това тѣло започнало да влачи „Албионъ“ следъ себе си въ продължение на петъ минути.

Въ края на краищата, мрежитѣ се раскжсали, и подводникътъ се изплъзналъ. Цѣлата обслуга отъ норвежския корабъ наблюдавала появилъ се за нѣколко мига морегледъ на подводника. Скоро обаче и той се потопилъ и изчезналъ въ водата.

— На 18 януарий германския корабъ „Августина Тисенъ“ се натъкналъ на шведска мина въ южната частъ на Ботническия заливъ и потъналъ. Обслугата му е спасена.

— Сжщия день близо до Шотландскитѣ острови се натъкналъ на ми-

на и потъналъ норвежския корабъ „Еинидъ“. Обслугата му е спасена.

— На 18 януарий е потопенъ отъ германски подводникъ холандския корабъ „Арендскрекъ“.

— На 18 януарий се е натъкналъ на мина и потъналъ британския изтрѣбителъ „Гренвилъ“. Обслугата му е спасена.

— На 24 януарий английския изтрѣбителъ „Ексмаутъ“ 1475 тона се натъкналъ на мина и потъналъ заедно съ цѣлата си обслуга.

Командантътъ на „Ексмаутъ“ капитанъ Венсонъ е билъ награденъ презъ м. декемврий съ орденъ за потопенитѣ отъ него два германски подводника.

„Ексмаутъ“ е билъ спуснатъ на вода въ Портсмутъ презъ 1934 г. Въоръжението му се състои отъ 5 ордия 120 мм.

Това е втория английски изтрѣбителъ потъналъ въ продължение на една седмица, а петиятъ отъ началото на войната. Това е първиятъ английски изтрѣбителъ загиналъ съ цѣлата обслуга.

— На 27 януарий испанския корабъ „Кастильое Монфолто“ е спасилъ 28 души отъ единъ френски корабъ потопенъ отъ германски подводникъ въ Атлантическия океанъ. Командантътъ на френския корабъ и още 36 души сж загинали.

— Финландския корабъ „Президентъ Квезонъ“ (бившъ „Президентъ Матисонъ“) съ водоизмѣстване 14,187 тона на 27 януарий къмъ 11 часа и 45 минути се натъкналъ на плитковина близо до о. „Ганегамима“. Обслугата му съ пѣтницитѣ сж спасени отъ единъ японски корабъ.

— На 27 януарий къмъ 14 часа нефтоналивния корабъ „Мамура“ 8245 тона се натъкналъ на мина но въпрѣки пробойната корѣба съ собствени средства можалъ да се прибере въ пристанището на Доунъ.

— На 28 януарий е потопенъ отъ германски подводникъ френския

корабъ „Алзасенъ“. Сждбата на обслугата е неизвестна. 3819 тона.

— На 29 януарий холандския корабъ „Нора“ се е натъкналъ на мина и потъналъ до югоизточния брѣгъ на Англия. Обслугата му е спасена.

— Сжщия день единъ германски подводникъ е потопилъ датския корабъ „Енгландъ“ и норвежкия „Хезангеръ“. Отъ Енгландъ е спасенъ само единъ човѣкъ кѣйто е прекаралъ повече отъ 22 часа на единъ салъ. Отъ Хезангеръ сж се спасили само грима души.

— На 29 януарий норвежкия корабъ „Фаро“ е билъ атакуванъ отъ единъ германски подводникъ. Кораба успѣлъ да избегне торпедната атака но се изхвърлилъ на брѣга.

— Споредъ съобщението на германското адмиралтейство въ петъ месечната морска война, до края на месецъ януари т. г. неутралнитѣ държави сж изгубили 409 параходи на сѣщъ тонажъ 1,403,531 тона.

За сжщото време сж били отведени въ германскитѣ пристанища 354 параходи на 600,788 тона. Стокитѣ на тия параходи сж били подложени на прегледъ.

Потопяването на 409 търговски параходи на неутрални държави показва, че 1.6 на сто отъ цѣлия свѣтовенъ търговски тонажъ е билъ изпратенъ на морското дѣно.

— Отъ 21 декември 1939 г. до 31 януари 1940 г. сж били изпратени на морското дѣно параходи на 371,898 тона, а споредъ допълнителни съобщения къмъ тия загуби трѣбва да се прибавятъ още 91,898 тона или всичко за това време сж били потопени параходи на 463,796 т.

До 31 януари 1940 год. германската флота е загубила параходи на 13 хиляди тона, задържани и отвлечени 82 хиляди тона и сомopotопени 141,142 тона или отъ самото начало на войната до края на месецъ януари германската флота е загубила всичко 237 хиляди тона.

Германският „джебенъ кръстосвачъ“ Графъ Шпее, при потопяването му
при Монтевидео

ДИНАМИКА А. Д.

София, пощенска кутия № 190

За телеграми: Динамика, София

ул. „Московска“ 7

Телефонъ: 2—33—33

ТЕХНИЧЕСКО БЮРО И ПРЕДСТАВИТЕЛСТВО

Корабни и лодочни дизелови мотори. Пристанищни транспортни уредби, инсталации и машини.

Мостови строежи отъ всѣкакъвъ видъ (извършени предприятия:

Аспаруховия мостъ въ Варна и ферибота въ Русе).

Котли, водни и парни турбини и парни машини.

Всички видове желѣзни конструкции.

Въздухоопрѣснителни инсталации и хладилни инсталации.